

Konsolidert utgave av traktaten om Den europeiske union

INNLEDNING

HANS MAJESTET BELGIERNES KONGE, HENNES MAJESTET DRONNINGEN AV DANMARK, PRESIDENTEN FOR FORBUNDSREPubLIKKEN TYSKLAND, PRESIDENTEN FOR IRLAND, PRESIDENTEN FOR REPUBLIKKEN HELLAS, HANS MAJESTET KONGEN AV SPANIA, PRESIDENTEN FOR DEN FRANSKE REPUBLIKK, PRESIDENTEN FOR DEN ITALIENSKE REPUBLIKK, HANS KONGELIGE HØYHET STORHERTUGEN AV LUXEMBOURG, HENNES MAJESTET DRONNINGEN AV NEDERLAND, PRESIDENTEN FOR REPUBLIKKEN PORTUGAL, HENNES MAJESTET DRONNINGEN AV DET FORENTE KONGERIKE STORBRIANNIA OG NORD-IRLAND⁽¹⁾,

SOM ER BESTEMT på å markere en ny etappe i den europeiske integreringsprosessen, som ble innledet med opprettelsen av De europeiske fellesskap,

SOM HAR LATT SEG INSPIRERE av Europas kulturelle, religiøse og humanistiske arv, som er grunnlaget for utviklingen av de universelle verdiene som utgjøres av menneskets ukrenkelige og umistelige rettigheter som frihet, demokrati, likhet og rettssikkerhet,

SOM MINNER OM den historiske betydningen av å bringe delingen av det europeiske kontinent til opphør og om behovet for å legge et sikkert grunnlag for oppbyggingen av framtidens Europa,

SOM BEKREFTER den betydning de tillegger prinsippene om frihet, folkestyre og respekt for menneskerettighetene og de grunnleggende friheter og om rettsstaten,

SOM BEKREFTER den betydning de tillegger grunnleggende sosiale rettigheter som er nedfelt i Den europeiske sosialpakt som ble undertegnet i Torino 18. oktober 1961, og i Fellesskapspakten om grunnleggende sosiale rettigheter for arbeidstakere av 1989,

SOM ØNSKER å styrke solidariteten mellom sine folk samtidig med at de respekterer deres historie, kultur og tradisjoner,

SOM ØNSKER ytterligere å utbygge institusjonenes demokratiske og effektive virkemåte for å sette dem bedre i stand til innenfor en felles institusjonell ramme å utføre de oppgaver som er pålagt dem,

SOM ER BESTEMT på å oppnå en styrking av og tilnærming mellom de enkelte staters økonomi og å innføre en økonomisk og monetær union, som i samsvar med bestemmelsene i denne traktat og traktaten om Den europeiske unions virkemåte omfatter en felles og stabil valuta,

SOM ER FAST BESTEMT på å fremme økonomisk og sosial framgang for sine folk, idet det tas hensyn til prinsippet om bærekraftig utvikling og som ledd i gjennomføringen av det indre marked og ved å styrke samhörighet og miljøvern, og å gjennomføre en politikk som sikrer at framskritt i den økonomiske integrasjonen følges av framskritt på andre områder,

(1) Republikken Bulgaria, Den tsjekkiske republikk, Republikken Estland, Republikken Kypros, Republikken Latvia, Republikken Litauen, Republikken Ungarn, Republikken Malta, Republikken Østerrike, Republikken Polen, Romania, Republikken Slovenia, Den slovakiske republikk, Republikken Finland og Kongeriket Sverige har senere blitt medlemmer av Den europeiske union.

SOM ER BESTEMT på å innføre et felles borgerskap for statsborgere i sine land,

SOM ER BESTEMT på å gjennomføre en felles utenriks- og sikkerhetspolitikk, som omfatter utformingen på lang sikt av en felles forsvarspolitikk, som med tiden vil kunne føre til et felles forsvar i samsvar med bestemmelsene i artikkel 42, og derved styrke den europeiske identitet og uavhengighet med det formål å fremme fred, sikkerhet og framgang i Europa og i verden som helhet,

SOM ER BESTEMT på å lette den frie bevegelighet for personer, samtidig som deres folks sikkerhet trygges ved at det opprettes et område for frihet, sikkerhet og rettferdighet, i samsvar med bestemmelsene i denne traktat og traktaten om Den europeiske unions virkemåte,

SOM ER BESTEMT på å videreføre prosessen for en stadig nærmere sammenslutning mellom de europeiske folk, der avgjørelsene skal treffes så nær borgerne som mulig i samsvar med nærhetsprinsippet,

SOM SER VIDERE mot de ytterligere skritt som må tas for å bringe den europeiske integrasjon framover,

HAR BESLUTTET å opprette en europeisk union og har for dette formål gitt de nødvendige fullmakter til

(Listen over signatarer gjengis ikke her.)

SOM, etter å ha utvekslet sine fullmakter, som ble funnet å være i god og behørig form, er blitt enige om følgende:

AVDELING I FELLES BESTEMMELSER

Artikkel 1

(tidl. artikkel 1 TEU) ⁽²⁾

Ved denne traktat oppretter De høye traktatparter seg imellom en europeisk union, heretter kalt «Unionen», som av medlemsstatene tillegges myndighet for å nå deres felles mål.

Denne traktat utgjør en ny etappe i prosessen for en stadig nærmere sammenslutning mellom de europeiske folk, der avgjørelsene skal treffes så åpent som mulig og så nær borgerne som mulig.

Unionens grunnlag er denne traktat og traktaten om Den europeiske unions virkemåte (heretter kalt «traktatene»). De to traktatene er likeverdige. Unionen trer i stedet for og etterfølger Det europeiske fellesskap.

Artikkel 2

Unionen bygger på verdiene respekt for menneskets verdighet, frihet, demokrati, likhet, rettssikkerhet og respekt for menneskerettighetene, herunder rettighetene til personer som tilhører minoriteter. Disse verdiene er felles for medlemsstatene i et samfunn som preges av mangfold, likebehandling, toleranse, rettferdighet, solidaritet og likebehandling av kvinner og menn.

Artikkel 3

(tidl. artikkel 2 TEU)

1. Unionens mål er å fremme fred, Unionens verdier og velferd for dens folk.
2. Unionen gir sine borgere et område uten indre grenser, for frihet, sikkerhet og rettferdighet, der fri bevegelighet for personer sikres, samtidig som det vedtas egnede tiltak med hensyn til kontroll ved yttergrensene, asyl, innvandring og forebygging og bekjempelse av kriminalitet.
3. Unionen oppretter et indre marked. Den skal arbeide for en bærekraftig utvikling i Europa som bygger på balansert økonomisk vekst og prisstabilitet, en sosial markedsøkonomi med høy konkurransevne der full sysselsetting og sosial framgang etterstrebtes, samt et høyt nivå for miljøvern og bedring av miljøkvaliteten. Den skal fremme vitenskapelige og teknologiske framskritt.

Den skal bekjempe sosial utstøting og forskjellsbehandling, og skal fremme sosial rettferdighet og trygghet, likebehandling av kvinner og menn, solidaritet mellom generasjoner og vern av barns rettigheter.

⁽²⁾ Disse henvisningene gir bare en indikasjon. Mer omfattende opplysninger finnes i traktatspeilene som viser den gamle og den nye nummereringen i traktatene.

Den skal fremme økonomisk, sosial og territorial utjevning og solidaritet mellom medlemsstatene.

Den skal respektere medlemsstatenes rike kulturelle og språklige mangfold og sikre at den europeiske kulturarven vernes og utvikles.

4. Unionen oppretter en økonomisk og monetær union som har euro som sin valuta.
5. I Unionens forbindelser med resten av verden skal den hevde og fremme sine verdier og interesser samt bidra til å beskytte sine borgere. Den skal bidra til fred, sikkerhet, bærekraftig utvikling av Jorden, solidaritet og gjensidig respekt mellom folkene, fri og rettferdig handel, utryddelse av fattigdom og vern av menneskerettighetene, særlig av barns rettigheter, samt til streng overholdelse og utvikling av folkeretten, herunder respekten for prinsippene i De forente nasjoners pakt.
6. Unionen skal etterstrebe sine mål med egnede midler i samsvar med den myndighet den er tillagt i traktatene.

Artikkel 4

1. I samsvar med artikkel 5 forblir myndighet som ikke er tillagt Unionen i traktatene, hos medlemsstatene.
2. Unionen skal respektere medlemsstatenes likhet overfor traktatene samt deres nasjonale særtrekk, som kommer til uttrykk i deres politiske og konstitusjonelle grunnstrukturer, herunder regionalt og lokalt selvstyre. Den skal respektere deres grunnleggende statsfunksjoner, herunder å sikre statens territoriale integritet, opprettholde lov og orden samt ivareta beskyttelse av nasjonal sikkerhet. Særlig skal nasjonal sikkerhet fortsatt være den enkelte medlemsstats eneansvar.
3. I henhold til prinsippet om lojalt samarbeid skal Unionen og medlemsstatene respektere hverandre og bistå hverandre under utførelsen av de oppgaver som følger av traktatene.

Medlemsstatene skal treffe alle allmenne eller særlige tiltak for å sikre at de oppfyller de forpliktelser som følger av traktatene eller av rettsakter fra Unionens institusjoner.

Medlemsstatene skal hjelpe Unionen med å utføre dens oppgaver og skal avstå fra ethvert tiltak som kan sette virkeliggjøringen av Unionens mål i fare.

Artikkel 5

(tidl. artikkel 5 TEF)

1. Avgrensningen av Unionens myndighet følger prinsippet om myndighetstildeling. Utøvelsen av Unionens myndighet følger prinsippene om nærhet og forholdsmessighet.
2. I henhold til prinsippet om myndighetstildeling skal Unionen handle bare innenfor rammen av den myndighet medlemsstatene har tillagt den i traktatene, for å oppnå de mål som er fastsatt i dem. Myndighet som ikke er tillagt Unionen i traktatene, forblir hos medlemsstatene.
3. I henhold til nærhetsprinsippet skal Unionen på områder som ikke hører under dens enekompetanse, treffe tiltak bare dersom og så langt målene for det foreslåtte tiltak ikke kan

nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene på sentralt, regionalt eller lokalt plan, og derfor, på grunn av det foreslåtte tiltaks omfang eller virkninger, bedre kan nås på unionsplan.

Unionens institusjoner skal anvende nærhetsprinsippet i samsvar med protokollen om anvendelsen av nærhets- og forholdsmessighetsprinsippene. Nasjonalforsamlingene skal i samsvar med framgangsmåten i nevnte protokoll sikre at nærhetsprinsippet overholdes.

4. I henhold til forholdsmessighetsprinsippet skal Unionens tiltak i innhold og form ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å nå traktatenes mål.

Unionens institusjoner skal anvende forholdsmessighetsprinsippet i samsvar med protokollen om anvendelsen av nærhets- og forholdsmessighetsprinsippene.

Artikkel 6

(tidl. artikkel 6 TEU)

1. Unionen anerkjenner de rettigheter, friheter og prinsipper som er fastsatt i Den europeiske unions pakt av 7. desember 2000 om de grunnleggende rettigheter, tilpasset i Strasbourg 12. desember 2007, som skal være likeverdig med traktatene.

Bestemmelsene i pakten skal ikke på noen måte utvide Unionens myndighet slik den er nedfelt i traktatene.

Rettighetene, frihetene og prinsippene i pakten skal tolkes i samsvar med de alminnelige bestemmelser i paktens avdeling VII om tolkning og anvendelse av pakten, og med behørig hensyn til forklaringene som det vises til i pakten, der kildene til disse bestemmelsene angis.

2. Unionen skal tiltre Den europeiske konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter. Tiltredelsen berører ikke Unionens myndighet slik den er nedfelt i traktatene.

3. De grunnleggende rettigheter, slik de er sikret i Den europeiske konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, og slik de følger av de forfatningsmessige tradisjoner som er felles for medlemsstatene, skal inngå i unionsretten som allmenne prinsipper.

Artikkel 7

(tidl. artikkel 7 TEU)

1. Etter å ha mottatt et begrunnet forslag fra en tredel av medlemsstatene, fra Europaparlamentet eller fra Kommisjonen kan Rådet med et flertall på fire femdelers av sine medlemmer etter at Europaparlamentet har gitt sitt samtykke, beslutte at det foreligger en klar risiko for at en medlemsstat opptre i sterk strid med verdiene nevnt i artikkel 2. Før en slik beslutning treffes, skal Rådet la den berørte medlemsstat uttale seg og eventuelt rette anbefalinger til den, etter den samme framgangsmåten.

Rådet skal regelmessig kontrollere at grunnlaget som en slik beslutning er truffet på, fortsatt foreligger.

2. Det europeiske råd kan ved enstemmighet etter et forslag fra en tredel av medlemsstatene eller fra Kommisjonen og etter at Europaparlamentets har gitt sitt samtykke, beslutte at en

medlemsstat opptrer i sterk og vedvarende strid med verdiene nevnt i artikkel 2, etter å ha oppfordret den berørte medlemsstat til å framlegge sine synspunkter.

3. Når en beslutning er truffet i henhold til nr. 2, kan Rådet med kvalifisert flertall beslutte å suspendere enkelte av rettighetene som utgår fra anvendelsen av traktatene for den berørte medlemsstat, herunder stemmerettighetene for representanten for medlemsstatens regjering i Rådet. Når Rådet gjør dette, skal det ta hensyn til hvilke følger en slik suspensjon kan få for fysiske og juridiske personers rettigheter og forpliktelser.

Den berørte medlemsstats forpliktelser i henhold til denne traktat skal uansett fortsatt være bindende for vedkommende stat.

4. Rådet kan med kvalifisert flertall senere beslutte å endre eller oppheve tiltak truffet i henhold til nr. 3 som følge av endringer i situasjonen som førte til at de ble iverksatt.

5. Avstemningsreglene som gjelder for Europaparlamentet, Det europeiske råd og Rådet ved anvendelsen av denne artikkel, er fastsatt i artikkel 354 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

Artikkel 8

1. Unionen skal utvikle særlige forbindelser med nabostater med sikte på å skape et område med velstand og godt naboskap som har Unionens verdier som grunnlag og kjennetegnes ved nære og fredelige forbindelser som bygger på samarbeid.

2. Ved anvendelsen av nr. 1 kan Unionen inngå særlige avtaler med de berørte statene. Avtalene kan omfatte gjensidige rettigheter og forpliktelser samt muligheten for å gjennomføre tiltak i fellesskap. Det skal regelmessig holdes samråd om gjennomføringen av dem.

AVDELING II BESTEMMELSER OM DEMOKRATISKE PRINSIPPER

Artikkel 9

Unionen skal i all sin virksomhet overholde prinsippet om likhet mellom borgerne, som skal ivaretas på samme måte av Unionens institusjoner, organer, kontorer og byråer. Enhver som er statsborger i en medlemsstat, er unionsborger. Unionsborgerskapet kommer i tillegg til og erstatter ikke statsborgerskap.

Artikkel 10

1. Unionens virkemåte bygger på prinsippet om representativt demokrati.
2. Borgerne representeres direkte på unionsplan i Europaparlamentet.

Hver medlemsstat representeres i Det europeiske råd av sin stats- eller regjeringssjef og i Rådet av sin regjering, som selv er demokratisk ansvarlig enten overfor sin nasjonalforsamling eller overfor sine borgere.

3. Enhver borger skal ha rett til å delta i Unionens demokratiske liv. Avgjørelser skal tas så åpent og så nær borgerne som mulig.
4. Politiske partier på europeisk plan skal bidra til å skape europeisk politisk bevissthet og til å uttrykke unionsborgernes vilje.

Artikkel 11

1. Institusjonene skal med egnede midler gi borgerne og de representative sammenslutninger mulighet til å gi uttrykk for og offentlig utveksle sine synspunkter på alle Unionens tiltaksområder.
2. Institusjonene skal føre en åpen, tydelig og regelmessig dialog med representative sammenslutninger og det sivile samfunn.
3. Europakommisjonen skal holde omfattende samråd med berørte parter for å sikre at Unionens tiltak er sammenhengende og åpne.
4. Når minst en million unionsborgere som er borgere i et betydelig antall medlemsstater, mener det er nødvendig å vedta en unionsrettsakt for å gjennomføre traktatene, kan de ta initiativ til å oppfordre Europakommisjonen til å framlegge egnede forslag innenfor rammen av dens myndighet.

Framgangsmåtene og vilkårene som kreves for et slikt borgerinitiativ, skal fastsettes i samsvar med artikkel 24 første ledd i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

Artikkel 12

Nasjonalforsamlingene skal bidra aktivt til at Unionen virker på en god måte

- a) ved å bli underrettet av Unionens institusjoner og få tilsendt utkast til Unionens regelverksakter i samsvar med protokollen om nasjonalforsamlingenes rolle i Den europeiske union,
- b) ved å sørge for at nærhetsprinsippet overholdes etter framgangsmåtene i protokollen om anvendelsen av nærhets- og forholdsmessighetsprinsippene,
- c) ved å delta, innenfor området for frihet, sikkerhet og rettferdighet, i evalueringsordningene for gjennomføringen av Unionens politikk på dette området i samsvar med artikkel 70 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte, og ved å delta i den politiske kontrollen av Europol og evalueringen av Eurojusts virksomhet i samsvar med artikkel 88 og 85 i nevnte traktat,
- d) ved å delta i endringsbehandlingen av traktatene i samsvar med artikkel 48 i denne traktat,
- e) ved å bli underrettet om søknader om medlemskap i Unionen i samsvar med artikkel 49 i denne traktat,
- f) ved å delta i det interparlamentariske samarbeidet mellom nasjonalforsamlingene og med Europaparlamentet i samsvar med protokollen om nasjonalforsamlingenes rolle i Den europeiske union.

AVDELING III BESTEMMELSER OM INSTITUSJONENE

Artikkel 13

1. Unionen skal ha en institusjonell ramme som skal fremme dens verdier, etterstrebe dens mål, tjene dens egne, borgernes og medlemsstatenes interesser og sikre sammenheng, effektivitet og kontinuitet i dens politikk og tiltak.

Unionens institusjoner skal være følgende:

- Europaparlamentet
- Det europeiske råd
- Rådet
- Europakommisjonen (heretter kalt «Kommisjonen»)
- Den europeiske unions domstol
- Den europeiske sentralbank
- Revisjonsretten

2. Hver enkelt institusjon skal handle innenfor rammen av den myndighet den er tillagt i traktatene, og i samsvar med de framgangsmåter, vilkår og mål som er fastsatt i dem. Institusjonene skal samarbeide lojalt med hverandre.

3. Bestemmelsene om Den europeiske sentralbank og Revisjonsretten samt de nærmere bestemmelser om de øvrige institusjonene er fastsatt i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

4. Europaparlamentet, Rådet og Kommisjonen skal bistås av en økonomisk og sosial komité og en regionkomité med rådgivende funksjon.

Artikkel 14

1. Europaparlamentet skal sammen med Rådet utøve regelverksfunksjonen og budsjettfunksjonen. Det skal utøve politiske kontrollfunksjoner og rådgivende funksjoner som fastsatt i traktatene. Det skal velge Kommisjonens president.

2. Europaparlamentet skal være sammensatt av representanter for unionsborgerne. Antall representanter skal ikke overstige 750, pluss presidenten. Borgerne skal representeres degressivt proporsjonalt, med minst seks representanter per medlemsstat. Ingen medlemsstat skal tildeles mer enn 96 plasser.

Det europeiske råd skal ved enstemmighet på initiativ fra Europaparlamentet og med dets samtykke vedta en beslutning om Europaparlamentets sammensetning i samsvar med prinsippene omhandlet i første ledd.

3. Europaparlamentets medlemmer skal velges ved direkte, allmenne, frie og hemmelige valg for en valgperiode på fem år.

4. Europaparlamentet skal velge sin president og sitt presidentskap blant sine medlemmer.

Artikkel 15

1. Det europeiske råd skal gi Unionen den framdrift som er nødvendig for dens utvikling, og skal fastsette de overordnede politiske retningslinjer og prioriteringer for dette. Det skal ikke utøve noen regelverksfunksjoner.
2. Det europeiske råd består av medlemsstatenes stats- eller regjeringssjefer samt dets president og Kommisjonens president. Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk skal delta i dets arbeid.
3. Det europeiske råd skal tre sammen to ganger hvert halvår etter innkalling fra presidenten. Når dagsordenen krever det, kan hvert av Det europeiske råds medlemmer beslutte å la seg bistå av en minister, mens Kommisjonens president kan la seg bistå av et medlem av Kommisjonen. Når situasjonen krever det, skal presidenten innkalle til et ekstraordinært møte i Det europeiske råd.
4. Med mindre annet er fastsatt i traktatene, skal Det europeiske råd treffe avgjørelser ved enighet.
5. Det europeiske råd skal velge sin president med kvalifisert flertall for en funksjonstid på to og et halvt år, med mulighet for gjenvalg én gang. Dersom presidenten får forfall eller har begått en alvorlig forseelse, kan Det europeiske råd bringe presidentens funksjonstid til opphør etter samme framgangsmåte.
6. Det europeiske råds president skal
 - a) lede Det europeiske råd og gi dets arbeid framdrift,
 - b) sikre forberedelse og kontinuitet i Det europeiske råds arbeid i samarbeid med Kommisjonens president og på grunnlag av arbeidet i Rådet for alminnelige saker,
 - c) bestrebe seg på å fremme samhold og enighet i Det europeiske råd,
 - d) framlegge en rapport for Europaparlamentet etter hvert møte i Det europeiske råd.

Det europeiske råds president skal på sitt nivå og i denne egenskap representere Unionen utad i saker som omfattes av den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk, uten at det berører ansvarsområdene til Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk.

Det europeiske råds president skal ikke inneha noe nasjonalt embete.

Artikkel 16

1. Rådet skal sammen med Europaparlamentet utøve regelverksfunksjonen og budsjettfunksjonen. Det hører til dets oppgaver å fastlegge politikken og foreta samordning på de vilkår som er fastsatt i traktatene.
2. Rådet består av en representant på ministernivå fra hver medlemsstat, med fullmakt til å forplikte vedkommende medlemsstats regjering og til å utøve stemmeretten.
3. Rådet skal treffe avgjørelse med kvalifisert flertall, med mindre annet er fastsatt i traktatene.

4. Fra 1. november 2014 defineres kvalifisert flertall som minst 55 % av Rådets medlemmer, som omfatter minst 15 medlemmer og representerer medlemsstater med minst 65 % av Unionens befolkning.

Et blokkerende mindretall må bestå av minst fire medlemmer av Rådet; i motsatt fall skal kvalifisert flertall anses som oppnådd.

De øvrige bestemmelser om kvalifisert flertall er fastsatt i artikkel 238 nr. 2 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

5. De overgangsbestemmelser om definisjonen av kvalifisert flertall som skal anvendes til 31. oktober 2014, og de som skal anvendes fra 1. november 2014 til 31. mars 2017, er fastsatt i protokollen om overgangsbestemmelser.

6. Rådet skal møte i ulike sammensetninger, og listen over dem skal vedtas i samsvar med artikkel 236 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

Rådet for alminnelige saker skal sikre sammenheng i de ulike rådssammensetningenes arbeid. Det skal forberede Det europeiske råds møter og sikre oppfølging av dem i samarbeid med Det europeiske råds president og Kommisjonen.

Rådet for utenrikssaker skal fastlegge Unionens opptreden utad på grunnlag av strategiske retningslinjer fastsatt av Det europeiske råd og skal sikre sammenheng i Unionens opptreden.

7. En komité av faste representanter for medlemsstatenes regjeringer skal ha ansvar for å forberede Rådets arbeid.

8. Rådets møter skal være offentlige når det drøfter og stemmer over utkast til regelverksakter. Hvert rådsmøte skal derfor deles inn i to deler, der den ene anvendes til drøfting av Unionens rettsakter og den andre til drøfting av saker som ikke gjelder regelverk.

9. Formannskapet i andre rådssammensetninger enn Rådet for utenrikssaker skal innehas av medlemsstatenes representanter i Rådet etter en ordning med likeverdig rotasjon på vilkår fastsatt i samsvar med artikkel 236 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

Artikkel 17

1. Kommisjonen skal fremme Unionens allmenne interesser og ta egnede initiativer i den forbindelse. Den skal sikre at traktatene og de tiltak som er vedtatt av institusjonene i henhold til dem, gjennomføres. Den skal føre tilsyn med gjennomføringen av unionsretten under kontroll av Den europeiske unions domstol. Den skal gjennomføre budsjettet og forvalte programmene. Den skal utøve samordnings-, gjennomførings- og forvaltningsfunksjoner som fastsatt i traktatene. Med unntak av den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk og øvrige tilfeller fastsatt i traktatene skal den representere Unionen utad. Den skal ta initiativ til Unionens årlige og flerårige programmer med sikte på å inngå interinstitusjonelle avtaler.

2. Med mindre traktatene fastsetter noe annet, kan Unionens regelverksakter vedtas bare etter forslag fra Kommisjonen. Andre rettsakter skal vedtas etter forslag fra Kommisjonen når traktatene fastsetter det.

3. Kommisjonens funksjonstid skal være fem år.

Kommisjonens medlemmer skal velges i kraft av sin innsikt og sitt engasjement for Europa blant personer hvis uavhengighet er uomtvistelig.

Kommisjonen skal utføre sine oppgaver i full uavhengighet. Med forbehold for artikkel 18 nr. 2 skal Kommisjonens medlemmer verken be om eller motta instruks fra regjeringer, institusjoner, organer eller noen annen instans. De skal avholde seg fra enhver handling som er uforenlig med deres verv eller med utførelsen av deres oppgaver.

4. Kommisjonen som oppnevnes mellom tidspunktet for Lisboa-traktatens ikrafttredelse og 31. oktober 2014, skal bestå av én statsborger fra hver medlemsstat, herunder Kommisjonens president og Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk, som skal være en av Kommisjonens visepresidenter.

5. Fra 1. november 2014 skal Kommisjonen bestå av et antall medlemmer, herunder Kommisjonens president og Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk, som tilsvarer to tredeler av antall medlemsstater, med mindre Det europeiske råd ved enstemmighet vedtar å endre dette antallet.

Kommisjonens medlemmer skal velges blant medlemsstatenes statsborgere på grunnlag av et system med helt likeverdig rotasjon mellom medlemsstatene som gjenspeiler samtlige medlemsstaters demografiske og geografiske spredning. Dette systemet skal vedtas ved enstemmighet av Det europeiske råd i samsvar med artikkel 244 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

6. Kommisjonens president skal

- a) fastsette retningslinjer for Kommisjonens arbeid,
- b) treffe avgjørelse om Kommisjonens interne organisasjon for å sikre at den opptrer sammenhengende, effektivt og som et kollegium,
- c) oppnevne visepresidenter blant Kommisjonens medlemmer, med unntak av Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk.

Et medlem av Kommisjonen skal fratre dersom presidenten anmoder om det. Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk skal etter framgangsmåten i artikkel 18 nr. 1 fratre dersom presidenten anmoder om det.

7. Idet det tas hensyn til valget til Europaparlamentet og etter egnede samråd skal Det europeiske råd med kvalifisert flertall foreslå for Europaparlamentet en kandidat til vervet som Kommisjonens president. Kandidaten skal velges av Europaparlamentet med et flertall av dets medlemmer. Dersom denne kandidaten ikke får flertall, skal Det europeiske råd med kvalifisert flertall innen en måned foreslå en ny kandidat som skal velges av Europaparlamentet etter samme framgangsmåte.

Rådet skal i forståelse med den valgte presidenten vedta listen over andre personer som det foreslår oppnevnt til medlemmer av Kommisjonen. De skal velges ut på grunnlag av forslag fra medlemsstatene, i samsvar med kriteriene fastsatt i nr. 3 annet ledd og nr. 5 annet ledd.

Presidenten, Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk og Kommisjonens øvrige medlemmer skal godkjennes som kollegium ved en avstemning i

Europaparlamentet. På grunnlag av denne godkjenningen skal Kommisjonen oppnevnes av Det europeiske råd med kvalifisert flertall.

8. Kommisjonen er som kollegium ansvarlig overfor Europaparlamentet. Europaparlamentet kan stemme over et mistillitsforslag mot Kommisjonen i samsvar med artikkel 234 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte. Dersom mistillitsforslaget vedtas, skal Kommisjonens medlemmer samlet fratse sine verv, og Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk skal fratse sitt verv i Kommisjonen.

Artikkel 18

1. Det europeiske råd skal med kvalifisert flertall og med samtykke fra Kommisjonens president oppnevne Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk. Det europeiske råd kan bringe vedkommendes funksjonstid til opphør etter samme framgangsmåte.

2. Høyrepresentanten skal ivareta Unionens felles utenriks- og sikkerhetspolitikk. Vedkommende skal med sine forslag bidra til utforming av utenriks- og sikkerhetspolitikken og skal gjennomføre den som Rådets bemyndigede representant. Det samme gjelder den felles sikkerhets- og forsvarspolitik.

3. Høyrepresentanten skal være formann i Rådet for utenrikssaker.

4. Høyrepresentanten skal være en av Kommisjonens visepresidenter. Vedkommende skal sikre sammenheng i Unionens opptreden utad. Vedkommende skal i Kommisjonen ivareta Kommisjonens ansvar for forbindelsene utad og for samordningen av andre sider av Unionens opptreden utad. I forbindelse med ivaretagingen av disse ansvarsområdene i Kommisjonen, og bare med hensyn til dem, skal høyrepresentanten være underlagt Kommisjonens framgangsmåter i det omfang det er forenlig med nr. 2 og 3.

Artikkel 19

1. Den europeiske unions domstol skal omfatte Domstolen, Underretten og særdomstoler. Den skal sikre at lov og rett overholdes når traktatene blir fortolket og anvendt.

Medlemsstatene skal sørge for den nødvendige adgang til domstolsprøvelse for å sikre et effektivt rettslig vern på de områder som omfattes av unionsretten.

2. Domstolen skal bestå av en dommer fra hver medlemsstat. Den skal bistås av generaladvokater.

Underretten skal bestå av minst én dommer fra hver medlemsstat.

Dommerne og generaladvokatene til Domstolen og dommerne til Underretten skal velges blant personer hvis uavhengighet er uomtvistelig, og som oppfyller vilkårene fastsatt i artikkel 253 og 254 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte. De skal oppnevnes av medlemsstatenes regjeringer ved felles overenskomst for seks år. De fratredende dommere og generaladvokater kan oppnevnes på nytt.

3. Den europeiske unions domstol skal i samsvar med traktatene

- a) treffe avgjørelse i saker anlagt av en medlemsstat, en institusjon eller fysiske og juridiske personer,

- b) treffe forhåndsavgjørelse etter anmodning fra medlemsstatenes domstoler om fortolkning av unionsretten eller om gyldigheten av rettsakter vedtatt av institusjonene,
- c) treffe avgjørelse i de øvrige tilfeller som er fastsatt i traktatene.

AVDELING IV BESTEMMELSER OM STYRKET SAMARBEID

Artikkel 20

(tidl. artikkel 27a-27e, 40-40b og 43-45 TEU og tidl. artikkel 11 og 11a TEF)

1. Medlemsstater som ønsker å opprette et styrket samarbeid seg imellom på de områder der Unionen ikke har enekompetanse, kan gjøre bruk av Unionens institusjoner og utøve sin myndighet ved å anvende de relevante traktatbestemmelser, med de begrensninger og etter de framgangsmåter som er fastsatt i denne artikkel og i artikkel 326-334 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

Det styrkede samarbeidet skal ta sikte på å fremme virkeliggjøringen av Unionens mål, beskytte dens interesser og styrke integrasjonsprosessen. Samarbeidet skal til enhver tid være åpent for alle medlemsstater i samsvar med artikkel 328 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

2. Beslutningen om bemyndigelse til et styrket samarbeid skal vedtas av Rådet som en siste utvei når det fastslår at målene for samarbeidet ikke kan nås innen en rimelig frist av Unionen som helhet, og forutsatt at minst ni medlemsstater deltar i det. Rådet skal treffe avgjørelse etter framgangsmåten i artikkel 329 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

3. Alle rådsmedlemmer kan delta i Rådets drøftinger, men bare rådsmedlemmer som representerer de medlemsstater som deltar i et styrket samarbeid, skal delta i avstemningen. Avstemningsreglene er fastsatt i artikkel 330 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

4. Rettsakter som vedtas innenfor rammen av et styrket samarbeid, skal være bindende bare for deltakende medlemsstater. De skal ikke anses som et regelverk som skal godtas av de stater som søker om tiltredelse til Unionen.

AVDELING V ALMINNELIGE BESTEMMELSER OM UNIONENS OPPTREDEN UTAD OG SÆRLIGE BESTEMMELSER OM DEN FELLES UTENRIKS- OG SIKKERHETSPOLITIKK

KAPITTEL 1 ALMINNELIGE BESTEMMELSER OM UNIONENS OPPTREDEN UTAD

Artikkel 21

1. Unionens tiltak på internasjonalt plan skal bygge på de samme prinsipper som har ligget til grunn for dens opprettelse, utvikling og utvidelse, og som den arbeider for å fremme i resten av verden: demokrati, rettsstatsprinsippet, menneskerettighetenes og de grunnleggende frihetenes universalitet og udelelighet, respekt for menneskeverdet, prinsippene om likhet og solidaritet samt respekt for prinsippene i De forente nasjoners pakt og folkeretten.

Unionen skal bestrebe seg på å utvikle forbindelser og bygge opp partnerskap med tredjestater og med internasjonale, regionale eller verdensomspennende organisasjoner som er enige i prinsippene omhandlet i første ledd. Den skal fremme multilaterale løsninger på felles problemer, særlig innenfor rammen av De forente nasjoner.

2. Unionen skal fastsette og iverksette felles politikk og tiltak, og skal arbeide for å oppnå en høyere grad av samarbeid på alle områder for internasjonale forbindelser for

- a) å verne om Unionens verdier, grunnleggende interesser, sikkerhet, uavhengighet og integritet,
- b) å styrke og støtte demokrati, rettsstatsprinsippet, menneskerettighetene og folkerettens prinsipper,
- c) å opprettholde fred, hindre konflikter og styrke den internasjonale sikkerhet i samsvar med formålene og prinsippene i De forente nasjoners pakt samt prinsippene i sluttakten fra Helsingfors og Paris-erklæringens mål, herunder om de ytre grenser,
- d) å fremme en bærekraftig økonomisk, sosial og miljømessig utvikling i utviklingsland, med utrydding av fattigdom som hovedmål,
- e) å tilskynde til at alle land integreres i verdensøkonomien, blant annet gjennom gradvis oppheving av restriksjoner på den internasjonale handel,
- f) å bidra til utvikling av internasjonale tiltak for å bevare og forbedre miljøet og en bærekraftig forvaltning av verdens naturressurser, for å sikre en bærekraftig utvikling,
- g) å bistå befolkninger, land og regioner som rammes av naturkatastrofer eller menneskeskapte katastrofer, og
- h) å fremme et internasjonalt system som bygger på sterkere multilateralt samarbeid og god verdensomspennende styring.

3. Unionen skal overholde prinsippene og etterstrebe målene fastsatt i nr. 1 og 2 når den utarbeider og gjennomfører sin opptreden utad på de ulike områder som omfattes av denne avdeling og av femte del i traktaten om Den europeiske unions virkemåte, samt eksterne sider ved annen politikk.

Unionen skal sikre sammenheng mellom de ulike områder av dens opptreden utad samt mellom disse områdene og annen politikk. Rådet og Kommisjonen skal med bistand fra Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk sikre sammenheng og samarbeid for å oppnå dette.

Artikkel 22

1. På grunnlag av prinsippene og målene fastsatt i artikkel 21 skal Det europeiske råd fastlegge Unionens strategiske interesser og mål.

Det europeiske råds beslutninger om Unionens strategiske interesser og mål skal gjelde den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk og andre områder i forbindelse med Unionens opptreden utad. Slike beslutninger kan gjelde Unionens forbindelser med en bestemt stat eller et område, eller kan ha en tematisk tilnærming. De skal inneholde bestemmelser om varighet og om midlene som skal stilles til rådighet av Unionen og medlemsstatene.

Det europeiske råd skal treffe avgjørelse ved enstemmighet etter rekommandasjon fra Rådet, som Rådet skal vedta etter de nærmere bestemmelser som er fastsatt for hvert område. Det europeiske råds beslutninger skal gjennomføres etter de framgangsmåter som er fastsatt i traktatene.

2. Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk og Kommisjonen kan, når det gjelder henholdsvis området for felles utenriks- og sikkerhetspolitikk og andre områder i forbindelse med opptreden utad, framlegge felles forslag for Rådet.

KAPITTEL 2

SÆRLIGE BESTEMMELSER OM DEN FELLESE UTENRIKS- OG SIKKERHETSPOLITIKK

FØRSTE AVSNITT FELLES BESTEMMELSER

Artikkel 23

Unionens tiltak på internasjonalt plan skal i henhold til dette kapittel styres av prinsippene i, etterstrebe målene for og gjennomføres i samsvar med de alminnelige bestemmelser fastsatt i kapittel 1.

Artikkel 24

(tidl. artikkel 11 TEU)

1. Unionens myndighet i saker som gjelder felles utenriks- og sikkerhetspolitikk, skal omfatte alle områder av utenrikspolitikken og alle spørsmål som gjelder Unionens sikkerhet, herunder den gradvise utformingen av en felles forsvarspolitik som vil kunne føre til et felles forsvar.

Den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk omfattes av særlige regler og framgangsmåter. Den skal fastsettes og gjennomføres av Det europeiske råd og Rådet, som treffer avgjørelse ved enstemmighet, med mindre annet er fastsatt i traktatene. Det kan ikke vedtas regelverksakter. Den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk skal iverksettes av Unionens høyrepresentant for utenriksaker og sikkerhetspolitikk og medlemsstatene i samsvar med traktatene. Europaparlamentets og Kommisjonens særlige rolle på dette området er fastsatt i traktatene. Den europeiske unions domstol skal ikke ha domsmyndighet med hensyn til disse bestemmelsene, med unntak av den myndighet den har til å kontrollere at artikkel 40 i denne traktat overholdes, og til å prøve lovligheten av visse beslutninger som fastsatt i artikkel 275 annet ledd i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

2. Innenfor rammen av prinsippene og målene for Unionens opptreden utad skal Unionen føre, fastsette og gjennomføre en felles utenriks- og sikkerhetspolitikk som bygger på utvikling av felles politisk solidaritet mellom medlemsstatene, påvisning av saker av allmenn interesse og oppnåelse av stadig mer sammenfallende opptreden fra medlemsstatene.

3. Medlemsstatene skal støtte Unionens utenriks- og sikkerhetspolitikk aktivt og uforbeholdent i en ånd av gjensidig solidaritet, og skal opptre i samsvar med Unionens opptreden på dette området.

Medlemsstatene skal samarbeide for å styrke og utvikle deres gjensidige politiske solidaritet. De skal avholde seg fra enhver handling som er i strid med Unionens interesser eller kan påvirke dens effektivitet som en sammenhengskraft i internasjonale forbindelser.

Rådet og høyrepresentanten skal sikre at disse prinsippene overholdes.

Artikkel 25

(tidl. artikkel 12 TEU)

Unionen skal gjennomføre den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk ved

- a) å fastsette de overordnede retningslinjene,
- b) å vedta beslutninger som fastsetter
 - i) tiltak som skal gjennomføres av Unionen,
 - ii) standpunkter som skal inntas av Unionen,
 - iii) de nærmere bestemmelser om gjennomføringen av beslutningene omhandlet i punkt i) og ii),
- c) å styrke det systematiske samarbeidet mellom medlemsstatene om utøvelsen av deres politikk.

Artikkel 26

(tidl. artikkel 13 TEU)

1. Det europeiske råd skal fastlegge Unionens strategiske interesser og mål samt fastsette målene og de overordnede retningslinjene for den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk,

herunder for saker som har innvirkning på forsvarsområdet. Det skal vedta de nødvendige beslutninger.

Dersom den internasjonale utvikling gjør det nødvendig, skal Det europeiske råds president innkalle til et ekstraordinært møte i Det europeiske råd for å fastlegge de strategiske linjer i Unionens politikk i møtet med en slik utvikling.

2. Rådet skal utforme den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk og vedta de nødvendige beslutninger for å fastlegge og gjennomføre den på grunnlag av de overordnede retningslinjer og strategiske linjer som er fastsatt av Det europeiske råd.

Rådet og Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk skal sikre ensartet anvendelse, sammenheng og effektivitet for Unionens tiltak.

3. Den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk skal iverksettes av høyrepresentanten og av medlemsstatene med nasjonale midler og Unionens midler.

Artikkel 27

1. Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk, som skal lede Rådet for utenrikssaker, skal bidra med sine forslag til utformingen av den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk og sikre gjennomføringen av de beslutninger som vedtas av Det europeiske råd og Rådet.

2. Høyrepresentanten skal representere Unionen i saker som gjelder den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk. Vedkommende skal på vegne av Unionen føre den politiske dialog med tredjemann og framføre Unionens standpunkt i internasjonale organisasjoner og på internasjonale konferanser.

3. Under utførelsen av sitt verv skal høyrepresentanten bistås av en europeisk tjeneste for utenriksforbindelser. Tjenesten skal samarbeide med medlemsstatenes diplomatiske tjeneste og utgjøres av tjenestemenn fra relevante kontorer i Rådssekretariatet og Kommisjonen samt avgitt personale fra medlemsstatenes diplomatiske tjeneste. Rådet skal ved en beslutning fastsette hvordan den europeiske tjenesten for utenriksforbindelser skal organiseres og virke. Rådet skal treffe avgjørelse etter forslag fra høyrepresentanten og etter å ha rådspurt Europaparlamentet og innhentet samtykke fra Kommisjonen.

Artikkel 28

(tidl. artikkel 14 TEU)

1. Når den internasjonale situasjonen krever operativ handling fra Unionens side, skal Rådet vedta de nødvendige beslutninger. De skal inneholde bestemmelser om mål, omfang, midlene som skal stilles til rådighet for Unionen, om nødvendig deres varighet, og vilkårene for gjennomføring av dem.

Dersom omstendighetene endres og får vesentlig innvirkning på et spørsmål som er gjenstand for en slik beslutning, skal Rådet gjennomgå beslutningens prinsipper og mål og vedta de nødvendige beslutninger.

2. Beslutninger nevnt i nr. 1 skal være forpliktende for medlemsstatene med hensyn til de standpunkter de inntar og i utøvelsen av deres virksomhet.

3. Når det foreligger en plan om å vedta et nasjonalt standpunkt eller treffe nasjonale tiltak i henhold til en beslutning nevnt i nr. 1, skal den berørte medlemsstat framlegge opplysninger tidsnok til at det om nødvendig er mulig å holde forutgående samråd med Rådet. Forpliktelsen til å framlegge opplysninger på forhånd skal ikke gjelde tiltak som bare er ledd i en nasjonal innarbeiding av rådsbeslutninger.
4. Når det er tvingende nødvendig fordi situasjonen har endret seg og Rådet ikke har gjennomgått beslutningen som nevnt i nr. 1, kan medlemsstatene vedta de nødvendige tiltak som en hastesak idet det tas hensyn til beslutningens overordnede mål. Den berørte medlemsstat skal umiddelbart underrette Rådet om ethvert tiltak av denne art.
5. Dersom det oppstår store vanskeligheter ved gjennomføringen av en beslutning som nevnt i denne artikkel, skal medlemsstaten underrette Rådet, som skal drøfte dem og forsøke å finne egnede løsninger. Løsningene skal ikke være i strid med målene for beslutningen nevnt i nr. 1 eller gjøre den mindre effektiv.

Artikkel 29

(tidl. artikkel 15 TEU)

Rådet skal vedta beslutninger som fastlegger Unionens tilnærming til en bestemt sak av geografisk eller tematisk art. Medlemsstatene skal sikre at deres nasjonale politikk er i tråd med Unionens standpunkter.

Artikkel 30

(tidl. artikkel 22 TEU)

1. Enhver medlemsstat, Unionens høyrepresentant for utenriks- og sikkerhetspolitikk eller høyrepresentanten med Kommisjonens støtte kan framlegge for Rådet enhver sak som gjelder den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk, og kan framlegge for Rådet henholdsvis initiativer eller forslag.
2. I saker som krever rask avgjørelse, skal høyrepresentanten på eget initiativ eller på anmodning fra en medlemsstat innkalle til et ekstraordinært møte i Rådet innen 48 timer eller, i et nødstilfelle, innen en kortere frist.

Artikkel 31

(tidl. artikkel 23 TEU)

1. Beslutninger i henhold til dette kapittel skal vedtas ved enstemmighet av Det europeiske råd og Rådet, med mindre annet er fastsatt i dette kapittel. Det kan ikke vedtas regelverksakter.

Dersom et medlem av Rådet avstår fra å stemme, kan det avgi stemmeforklaring ved å avgi en formell erklæring i henhold til dette ledd. I så fall skal det ikke være forpliktet til å anvende beslutningen, men skal godta at beslutningen forplikter Unionen. I en ånd av gjensidig solidaritet skal den berørte medlemsstat avstå fra ethvert tiltak som kan være i strid med eller hindre Unionens tiltak med grunnlag i beslutningen, og de øvrige medlemsstater skal respektere dens standpunkt. Dersom de av Rådets medlemmer som avgir stemmeforklaring, representerer minst en tredel av medlemsstatene med minst en tredel av Unionens befolkning, er beslutningen ikke vedtatt.

2. Som unntak fra bestemmelsene i nr. 1 skal Rådet treffe avgjørelse med kvalifisert flertall
 - når det vedtar en beslutning som fastsetter et unionstiltak eller et unionsstandpunkt på grunnlag av en beslutning fra Det europeiske råd om Unionens strategiske interesser og mål, som nevnt i artikkel 22 nr. 1,
 - når det vedtar en beslutning som fastsetter et unionstiltak eller et unionsstandpunkt etter et forslag som Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk har framlagt etter en særlig anmodning fra Det europeiske råd på dets initiativ eller på initiativ fra høyrepresentanten,
 - når det vedtar en beslutning som gjennomfører en beslutning som fastsetter et unionstiltak eller et unionsstandpunkt,
 - når det oppnevner en særlig representant i samsvar med artikkel 33.

Dersom et medlem av Rådet erklærer at det av avgjørende, nærmere angitte årsaker knyttet til nasjonal politikk akter å stemme imot vedtakelsen av en beslutning som skal vedtas med kvalifisert flertall, skal det ikke holdes avstemning. Høyrepresentanten skal i nært samråd med den berørte medlemsstat forsøke å finne en løsning som medlemsstaten kan godta. Dersom dette ikke lykkes, kan Rådet med kvalifisert flertall be om at saken framlegges for Det europeiske råd for beslutning ved enstemmighet.

3. Det europeiske råd kan ved enstemmighet vedta en beslutning om at Rådet skal treffe avgjørelse med kvalifisert flertall i alle andre tilfeller enn tilfellene omhandlet i nr. 2.
4. Nr. 2 og 3 får ikke anvendelse på beslutninger som har innvirkning på det militære område eller forsvarsområdet.
5. I prosedyrespørsmål skal Rådet treffe avgjørelse med et flertall av sine medlemmer.

Artikkel 32

(tidl. artikkel 16 TEU)

Medlemsstatene skal rådføre seg med hverandre i Det europeiske råd og Rådet i saker som gjelder felles utenriks- og sikkerhetspolitikk av allmenn interesse, for å fastsette en felles tilnærming. Før en medlemsstat treffer tiltak på internasjonalt plan eller inngår forpliktelser som kan berøre Unionens interesser, skal den rådføre seg med de øvrige medlemsstater i Det europeiske råd eller Rådet. Medlemsstatene skal gjennom samordnede tiltak sikre at Unionen kan gjøre sine interesser og verdier gjeldende på internasjonalt plan. Medlemsstatene skal være gjensidig solidariske.

Når Det europeiske råd eller Rådet har fastlagt en felles tilnærming for Unionen i henhold til første ledd, skal Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk og medlemsstatenes utenriksministre samordne sin virksomhet i Rådet.

Medlemsstatenes diplomatiske stasjoner og Unionens delegasjoner i tredjestater og i internasjonale organisasjoner skal samarbeide og bidra til å utforme og gjennomføre den felles tilnærming.

Artikkel 33*(tidl. artikkel 18 TEU)*

Rådet kan etter forslag fra Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk oppnevne en særlig representant som er bemyndiget i forbindelse med bestemte politiske saker. Den særlige representant skal utføre sitt verv under høyrepresentantens myndighet.

Artikkel 34*(tidl. artikkel 19 TEU)*

1. Medlemsstatene skal samordne sin opptreden i internasjonale organisasjoner og på internasjonale konferanser. De skal forsvare Unionens standpunkter i slike fora. Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk skal tilrettelegge denne samordningen.

I internasjonale organisasjoner og på internasjonale konferanser der ikke alle medlemsstater deltar, skal de som deltar, forsvare Unionens standpunkter.

2. I samsvar med artikkel 24 nr. 3 skal medlemsstater som er representert i internasjonale organisasjoner eller på internasjonale konferanser der ikke alle medlemsstater deltar, holde de øvrige medlemsstater og høyrepresentanten underrettet om alle saker av felles interesse.

Medlemsstater som også er medlemmer av De forente nasjoners sikkerhetsråd, skal rådføre seg med hverandre og holde de øvrige medlemsstater og høyrepresentanten fullt underrettet. Medlemsstater som er medlemmer av Sikkerhetsrådet, skal når de utøver sin funksjon, forsvare Unionens standpunkter og interesser, uten at dette berører det ansvar som påhviler dem i henhold til bestemmelsene i De forente nasjoners pakt.

Når Unionen har fastlagt et standpunkt i en sak som står på dagsordenen i De forente nasjoners sikkerhetsråd, skal de medlemsstater som sitter i Sikkerhetsrådet, anmode om at høyrepresentanten innbys til å framlegge Unionens standpunkt.

Artikkel 35*(tidl. artikkel 20 TEU)*

Medlemsstatenes diplomatiske og konsulære stasjoner og Unionens delegasjoner i tredjestater og på internasjonale konferanser, og deres representanter i internasjonale organisasjoner, skal samarbeide for å sikre at beslutninger som fastlegger Unionens standpunkter og tiltak, vedtatt i henhold til dette kapittel, overholdes og gjennomføres.

De skal intensivere samarbeidet ved å utveksle opplysninger og foreta felles vurderinger.

De skal bidra til gjennomføringen av unionsborgernes rett til beskyttelse på tredjestaters territorium, som omhandlet i artikkel 20 nr. 2 bokstav c) i traktaten om Den europeiske unions virkemåte, samt av tiltak vedtatt i henhold til artikkel 23 i nevnte traktat.

Artikkel 36

(tidl. artikkel 21 TEU)

Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk skal regelmessig rådspørre Europaparlamentet om de viktigste sider ved og grunnleggende valg i forbindelse med den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk og den felles sikkerhets- og forsvarspolitik, og skal underrette det om utviklingen av politikken på disse områdene. Høyrepresentanten skal påse at det tas behørig hensyn til Europaparlamentets synspunkter. De særlige representanter kan delta når Europaparlamentet underrettes.

Europaparlamentet kan stille spørsmål eller rette rekommandasjoner til Rådet eller høyrepresentanten. Det skal to ganger i året drøfte de framskritt som er gjort i gjennomføringen av den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk, herunder den felles sikkerhets- og forsvarspolitik.

Artikkel 37

(tidl. artikkel 24 TEU)

Unionen kan inngå avtaler med én eller flere medlemsstater eller internasjonale organisasjoner på områder som omfattes av dette kapittel.

Artikkel 38

(tidl. artikkel 25 TEU)

Med forbehold for artikkel 240 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte skal en utenriks- og sikkerhetspolitisk komité overvåke den internasjonale situasjonen på de områder som omfattes av den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk, og bidra til å fastlegge politikken ved å avgi uttalelser til Rådet på anmodning fra Rådet eller Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk eller på eget initiativ. Den skal også overvåke gjennomføringen av avtalt politikk, uten at det berører høyrepresentantens myndighet.

Innenfor rammen av dette kapittel skal Den utenriks- og sikkerhetspolitiske komité under Rådets og høyrepresentantens ansvar utøve politisk kontroll og strategisk ledelse av krisehåndteringsoperasjoner omhandlet i artikkel 43.

Rådet kan for en krisehåndteringsoperasjon som vedtas av Rådet, og som Rådet fastsetter varigheten av, tillate komiteen å vedta de nødvendige beslutninger om den politiske kontrollen og strategiske ledelsen av operasjonen.

Artikkel 39

I samsvar med artikkel 16 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte og som unntak fra nr. 2 i nevnte artikkel skal Rådet vedta en beslutning som fastsetter reglene for vern av fysiske personer ved medlemsstatenes behandling av personopplysninger når de utøver virksomhet som omfattes av dette kapittel, samt reglene for fri utveksling av slike opplysninger. Overholdelsen av disse reglene skal kontrolleres av uavhengige myndigheter.

Artikkel 40

(tidl. artikkel 47 TEU)

Gjennomføringen av den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk berører ikke anvendelsen av institusjonenes framgangsmåter og omfanget av deres myndighet som fastsatt i traktatene med sikte på utøvelsen av Unionens myndighet omhandlet i artikkel 3-6 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

På samme måte skal gjennomføringen av politikken i henhold til de nevnte artikler ikke berøre anvendelsen av institusjonenes framgangsmåter og omfanget av deres myndighet som fastsatt i traktatene med sikte på utøvelsen av Unionens myndighet i henhold til dette kapittel.

Artikkel 41

(tidl. artikkel 28 TEU)

1. Administrasjonsutgifter som påløper for institusjonene som følge av gjennomføringen av dette kapittel, skal dekkes over Unionens budsjett.
2. Driftsutgifter som påløper som følge av gjennomføringen av dette kapittel, skal også dekkes over Unionens budsjett, bortsett fra utgifter i forbindelse med operasjoner som har innvirkning på det militære område eller forsvarsområdet, og i tilfeller der Rådet ved enstemmighet bestemmer noe annet.

I tilfeller der utgifter ikke dekkes over Unionens budsjett, skal de dekkes av medlemsstatene i samsvar med fordelingsnøkkelen som er basert på bruttonasjonalprodukt, med mindre Rådet ved enstemmighet bestemmer noe annet. Når det gjelder utgifter til operasjoner som har innvirkning på det militære område eller forsvarsområdet, skal medlemsstater hvis representanter i Rådet har avgitt en formell erklæring i henhold til artikkel 31 nr. 1 annet ledd, ikke være forpliktet til å bidra til å finansiere utgiftene.

3. Rådet skal vedta en beslutning som fastsetter de særlige framgangsmåtene for å sikre rask adgang til bevilgninger i Unionens budsjett for hastefinansiering av initiativer innenfor rammen av den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk, og særlig for forberedende virksomhet til oppgavene omhandlet i artikkel 42 nr. 1 og artikkel 43. Det skal treffe avgjørelse etter å ha rådspurt Europaparlamentet.

Forberedende virksomhet til oppgavene omhandlet i artikkel 42 nr. 1 og artikkel 43 som ikke dekkes over Unionens budsjett, skal finansieres av et startfond som består av bidrag fra medlemsstatene.

Rådet skal etter forslag fra Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk med kvalifisert flertall vedta beslutninger som fastsetter de nærmere bestemmelser om

- a) opprettelse og finansiering av startfondet, særlig hvilke beløp som fondet skal tildeles,
- b) forvaltning av startfondet,
- c) finansiell kontroll.

Når oppgaven som er planlagt i samsvar med artikkel 42 nr. 1 og artikkel 43, ikke kan dekkes over Unionens budsjett, skal Rådet gi høyrepresentanten fullmakt til å anvende fondet. Høyrepresentanten skal rapportere til Rådet om hvordan dette oppdraget er blitt gjennomført.

ANNET AVSNITT BESTEMMELSER OM DEN FELLES SIKKERHETS- OG FORSVARSPOLITIKK

Artikkel 42

(tidl. artikkel 17 TEU)

1. Den felles sikkerhets- og forsvarspolitikkk skal utgjøre en integrerende del av den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk. Den skal sikre Unionen en operasjonell kapasitet som tar i bruk sivile og militære midler. Unionen kan anvende dem på oppdrag utenfor Unionen i forbindelse med fredsbevaring, konfliktforebygging og styrking av den internasjonale sikkerhet i samsvar med prinsippene i De forente nasjoners pakt. Utførelsen av oppdragene skal skje ved hjelp av midler fra medlemsstatene.

2. Den felles sikkerhets- og forsvarspolitikkk skal omfatte en gradvis utforming av en felles forsvarspolitikkk for Unionen. Den vil føre til et felles forsvar når Det europeiske råd ved enstemmighet har vedtatt det. Det skal i så fall anbefale medlemsstatene å vedta en slik beslutning i samsvar med deres forfatningsregler.

Unionens politikk i henhold til dette avsnitt skal ikke berøre sikkerhets- og forsvarspolitikkens særlige karakter i visse medlemsstater og skal overholde de forpliktelser som følger av traktaten for det nordatlantiske område for visse medlemsstater som anser at deres felles forsvar er virkeliggjort gjennom Den nordatlantiske traktats organisasjon (NATO), og skal være forenlig med den felles sikkerhets- og forsvarspolitikkk som er fastsatt innenfor denne rammen.

3. Medlemsstatene skal stille sivile og militære midler til rådighet for Unionen for gjennomføringen av den felles sikkerhets- og forsvarspolitikkk for å bidra til å virkeliggjøre de mål som er fastsatt av Rådet. De medlemsstater som oppretter flernasjonale styrker i fellesskap, kan også stille dem til rådighet for den felles sikkerhets- og forsvarspolitikkk.

Medlemsstatene skal forplikte seg til gradvis å forbedre sin militære kapasitet. Byrået for utvikling av forsvarskapasitet, forskning, anskaffelse og forsvarsmateriell (heretter kalt «Det europeiske forsvarsbyrå») skal klarlegge operasjonelle behov, fremme tiltak for å dekke behovene, bidra til å påpeke og eventuelt gjennomføre ethvert tiltak som er nødvendig for å styrke forsvarssektorens industrielle og teknologiske grunnlag, delta i utformingen av en europeisk politikk for forsvarskapasitet og -materieell samt bistå Rådet med å evaluere forbedringen av den militære kapasiteten.

4. Beslutninger om den felles sikkerhets- og forsvarspolitikkk, herunder beslutninger om å iverksette et oppdrag omhandlet i denne artikkel, skal vedtas ved enstemmighet av Rådet etter forslag fra Unionens høyrepresentant for utenriksaker og sikkerhetspolitikk eller på initiativ fra en medlemsstat. Høyrepresentanten kan, eventuelt sammen med Kommisjonen, foreslå bruk av både nasjonale midler og Unionens midler.

5. Rådet kan overlate gjennomføringen av et oppdrag innenfor Unionens ramme til en gruppe av medlemsstater for å bevare Unionens verdier og tjene dens interesser. Gjennomføringen av slike oppdrag omfattes av artikkel 44.

6. De medlemsstater som oppfyller høyere krav til militær kapasitet, og som gjensidig har inngått mer vidtgående forpliktelser på dette området med sikte på mer krevende oppdrag, skal opprette et permanent strukturert samarbeid innenfor rammen av Unionen. Samarbeidet skal omfattes av artikkel 46. Det skal ikke berøre bestemmelsene i artikkel 43.

7. Dersom en medlemsstat utsettes for et væpnet angrep på sitt territorium, skal de øvrige medlemsstater yte den hjelp og bistand med alle de midler de har til rådighet, i samsvar med artikkel 51 i De forente nasjoners pakt. Dette skal ikke berøre sikkerhets- og forsvarspolitikkenes særlige karakter i visse medlemsstater.

Forpliktelser og samarbeid på dette området skal være i samsvar med forpliktelsene innenfor Den nordatlantiske traktats organisasjon, som for de stater som er medlemmer av den, forblir grunnlaget for deres kollektive forsvar og den instans som gjennomfører det.

Artikkel 43

1. Oppdragene omhandlet i artikkel 42 nr. 1, der Unionen kan anvende sivile og militære midler, omfatter felles nedrustningsoperasjoner, humanitære oppdrag og redningsoppdrag, militære rådgivnings- og bistandsoppdrag, konfliktforebyggende og fredsbevarende oppdrag samt kampstyrkers oppdrag i forbindelse med krisehåndtering, herunder fredsbevarende oppdrag og stabiliseringsoppdrag etter konflikter. Alle disse oppdragene kan bidra til å bekjempe terrorisme, herunder ved den støtte som gis tredjestater til å bekjempe terrorisme på deres territorium.

2. Rådet skal vedta beslutninger om oppdragene omhandlet i nr. 1 og fastsette deres mål og omfang samt overordnede vilkår for gjennomføringen av dem. Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk skal under Rådets myndighet og i nær og stadig kontakt med Den utenriks- og sikkerhetspolitiske komité forestå samordningen av oppdragenes sivile og militære sider.

Artikkel 44

1. Rådet kan i henhold til beslutninger vedtatt etter artikkel 43 overlate gjennomføringen av et oppdrag til en gruppe av medlemsstater som ønsker det og har den nødvendige kapasitet til å gjennomføre et slikt oppdrag. Disse medlemsstatene skal i samråd med Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk bli enige om hvordan oppdraget skal gjennomføres.

2. Medlemsstater som deltar i oppdraget, skal holde Rådet regelmessig underrettet om utviklingen, på eget initiativ eller på anmodning fra en annen medlemsstat. Disse statene skal underrette Rådet umiddelbart dersom gjennomføringen av oppdraget får vesentlige følger eller krever endring av målet, omfanget eller vilkårene som er fastsatt for oppdraget i beslutningene omhandlet i nr. 1. I slike tilfeller skal Rådet vedta de nødvendige beslutninger.

Artikkel 45

1. Det europeiske forsvarsbyrå omhandlet i artikkel 42 nr. 3 og underlagt Rådets myndighet skal ha til oppgave

- a) å bidra til å fastsette målene for medlemsstatenes militære kapasitet og vurdere hvorvidt medlemsstatene overholder sine kapasitetsforpliktelser,

- b) å fremme harmonisering av operasjonelle behov og vedtakelse av effektive og innbyrdes forenlige anskaffelsesmetoder,
- c) å foreslå multilaterale prosjekter for å nå målene for militær kapasitet, sikre samordningen av programmene som gjennomføres av medlemsstatene, og forvaltningen av særlige samarbeidsprogrammer,
- d) å støtte forsvarsteknologisk forskning, samordne og planlegge felles forskningsvirksomhet og undersøkelser av tekniske løsninger som oppfyller framtidige operasjonelle behov,
- e) å bidra til å påpeke og eventuelt gjennomføre ethvert tiltak som er nødvendig for å styrke forsvarssektorens industrielle og teknologiske grunnlag samt for å øke effektiviteten av forsvarsutgiftene.

2. Det europeiske forsvarsbyrå skal være åpent for alle medlemsstater som ønsker å delta i det. Rådet skal med kvalifisert flertall vedta en beslutning som fastsetter byråets vedtekter, sete og nærmere regler for driften. I beslutningen skal det tas hensyn til omfanget av den faktiske deltakelsen i byråets virksomhet. I byrået skal det opprettes særskilte grupper av medlemsstater som deltar i felles prosjekter. Byrået skal i nødvendig utstrekning utføre sine oppgaver i samråd med Kommisjonen.

Artikkel 46

1. De medlemsstater som ønsker å delta i det permanente strukturerte samarbeidet omhandlet i artikkel 42 nr. 6, og som oppfyller de krav og har inngått de forpliktelser om militær kapasitet som er fastsatt i protokollen om permanent strukturert samarbeid, skal underrette Rådet og Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk om det.
2. Innen tre måneder etter underretningen nevnt i nr. 1 skal Rådet vedta en beslutning om opprettelse av et permanent strukturert samarbeid og utarbeide listen over deltakende medlemsstater. Rådet skal treffe avgjørelse med kvalifisert flertall etter å ha rådspurt høyrepresentanten.
3. Enhver medlemsstat som på et senere tidspunkt ønsker å delta i det permanente strukturerte samarbeidet, skal underrette Rådet og Unionens høyrepresentant for utenrikssaker og sikkerhetspolitikk om det.

Rådet skal vedta en beslutning som bekrefter deltakelse for vedkommende medlemsstat som oppfyller de krav og inngår de forpliktelser som er omhandlet i artikkel 1 og 2 i protokollen om permanent strukturert samarbeid. Rådet skal treffe avgjørelse med kvalifisert flertall etter å ha rådspurt høyrepresentanten. Bare rådsmedlemmer som representerer de deltakende medlemsstater, skal delta i avstemningen.

Kvalifisert flertall skal bestemmes i samsvar med artikkel 238 nr. 3 bokstav a) i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

4. Dersom en deltakende medlemsstat ikke lenger oppfyller kravene eller ikke lenger kan oppfylle forpliktelsene omhandlet i artikkel 1 og 2 i protokollen om permanent strukturert samarbeid, kan Rådet vedta en beslutning om midlertidig opphør av denne medlemsstatens deltakelse.

Rådet skal treffe avgjørelse med kvalifisert flertall. Bare rådsmedlemmer som representerer de deltakende medlemsstater, bortsett fra vedkommende medlemsstat, skal delta i avstemningen.

Kvalifisert flertall skal bestemmes i samsvar med artikkel 238 nr. 3 bokstav a) i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

5. Dersom en deltakende medlemsstat ønsker å trekke seg fra det permanente strukturerte samarbeidet, skal den underrette Rådet om det, og Rådet skal ta til etterretning at vedkommende medlemsstats deltakelse har opphørt.

6. Med unntak av beslutninger etter nr. 2-5 skal Rådet ved enstemmighet vedta beslutninger og rekommandasjoner innenfor rammen av det permanente strukturerte samarbeidet. Ved anvendelsen av dette nummer skal enstemmighet kreve bare stemmene fra representantene for de deltakende medlemsstater.

AVDELING VI SLUTTBESTEMMELSER

Artikkel 47

Unionen er et eget rettssubjekt.

Artikkel 48

(tidl. artikkel 48 TEU)

1. Traktatene kan endres i samsvar med en ordinær endringsbehandling. De kan også endres i samsvar med en forenklet endringsbehandling.

Ordinær endringsbehandling

2. Regjeringen i enhver medlemsstat, Europaparlamentet og Kommisjonen kan framlegge for Rådet forslag til endring av traktatene. Forslagene kan blant annet gå ut på å utvide eller innskrenke den myndighet som er tillagt Unionen i traktatene. Rådet skal oversende forslagene til Det europeiske råd, og nasjonalforsamlingene skal underrettes.

3. Dersom Det europeiske råd med simpelt flertall etter å ha rådspurt Europaparlamentet og Kommisjonen vedtar å behandle de foreslåtte endringene, skal Det europeiske råds president innkalle et konvent som består av representanter for nasjonalforsamlingene, for medlemsstatenes stats- eller regjeringssjefer, for Europaparlamentet og for Kommisjonen. Den europeiske sentralbank skal også rådspørres ved institusjonelle endringer på det pengepolitiske område. Konventet skal undersøke endringsforslagene og skal ved enighet vedta en anbefaling til en konferanse av representanter for medlemsstatenes regjeringer som fastsatt i nr. 4.

Det europeiske råd kan etter at Europaparlamentet har gitt sitt samtykke, med simpelt flertall beslutte ikke å innkalle et konvent dersom de foreslåtte endringenes omfang ikke berettiger det. I så fall skal Det europeiske råd fastsette mandatet for en konferanse av representanter for medlemsstatenes regjeringer.

4. Rådets formann skal innkalle til en konferanse av representanter for medlemsstatenes regjeringer med sikte på å oppnå enighet om de endringer som skal gjøres i traktatene.

Endringene skal tre i kraft etter at alle medlemsstater har ratifisert dem i samsvar med sine forfatningsregler.

5. Dersom fire femdeler av medlemsstatene to år etter undertegningen av en traktat om endring av traktatene har ratifisert den, og én eller flere medlemsstater har støtt på vanskeligheter i forbindelse med ratifikasjonen, skal Det europeiske råd ta opp spørsmålet.

Forenklet endringsbehandling

6. Regjeringen i enhver medlemsstat, Europaparlamentet og Kommisjonen kan framlegge for Det europeiske råd forslag til endring av alle eller en del av bestemmelsene i tredje del i traktaten om Den europeiske unions virkemåte som berører Unionens interne politikk og tiltak.

Det europeiske råd kan vedta en beslutning om endring av alle eller en del av bestemmelsene i tredje del i traktaten om Den europeiske unions virkemåte. Det europeiske råd treffer avgjørelse ved enstemmighet etter å ha rådspurt Europaparlamentet og Kommisjonen, samt Den europeiske sentralbank ved institusjonelle endringer på det pengepolitiske område. Beslutningen skal ikke tre i kraft før den er godkjent av medlemsstatene i samsvar med deres forfatningsregler.

Beslutningen omhandlet i annet ledd kan ikke utvide den myndighet Unionen er tillagt i traktatene.

7. Når Rådet i henhold til traktaten om Den europeiske unions virkemåte eller avdeling V i denne traktat skal treffe avgjørelse ved enstemmighet på et bestemt område eller i en bestemt sak, kan Det europeiske råd vedta en beslutning som gjør det mulig for Rådet å treffe avgjørelse med kvalifisert flertall på dette området eller i denne saken. Dette ledd får ikke anvendelse på beslutninger som får militære eller forsvarsmessige følger.

Når Rådet i henhold til traktaten om Den europeiske unions virkemåte skal vedta regelverksakter etter en særlig regelverksprosess, kan Det europeiske råd vedta en beslutning som gjør det mulig å vedta slike rettsakter etter den ordinære regelverksprosessen.

Ethvert initiativ som tas av Det europeiske råd på grunnlag av første eller annet ledd, skal meddeles til nasjonalforsamlingene. Dersom en nasjonalforsamling gjør innsigelse innen seks måneder etter en slik melding, skal beslutningen omhandlet i første eller annet ledd ikke vedtas. Dersom det ikke gjøres innsigelse, kan Det europeiske råd vedta beslutningen.

Beslutningene omhandlet i første og annet ledd skal vedtas ved enstemmighet av Det europeiske råd etter at Europaparlamentet har gitt sitt samtykke med et flertall av sine medlemmer.

Artikkel 49

(tidl. artikkel 49 TEU)

Enhver europeisk stat som respekterer verdiene nevnt i artikkel 2 og forplikter seg til å fremme dem, kan søke om å bli medlem av Unionen. Europaparlamentet og nasjonalforsamlingene skal underrettes om slike søknader. Søkerstaten skal rette søknaden til Rådet, som skal treffe avgjørelse ved enstemmighet etter å ha rådspurt Kommisjonen og etter å ha innhentet samtykke fra Europaparlamentet, som skal treffe avgjørelse med et flertall av sine medlemmer. Det skal tas hensyn til de vilkår for medlemskap som Det europeiske råd har godkjent.

Vilkårene for tiltredelse og de tilpasninger av traktatene som er Unionens grunnlag, som en tiltredelse medfører, skal fastsettes i en avtale mellom medlemsstatene og søkerstaten. Avtalen skal forelegges alle avtalestatene for ratifisering i samsvar med deres forfatningsregler.

Artikkel 50

1. Enhver medlemsstat kan i samsvar med sine forfatningsregler beslutte å melde seg ut av Unionen.

2. En medlemsstat som beslutter å melde seg ut, skal underrette Det europeiske råd om det. I lys av Det europeiske råds retningslinjer skal Unionen forhandle om og inngå en avtale med vedkommende stat om de nærmere bestemmelser om utmeldingen, idet det tas hensyn til

rammen for statens framtidige forbindelser med Unionen. Forhandlingene om avtalen skal skje i samsvar med artikkel 218 nr. 3 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte. Avtalen skal inngås på Unionens vegne av Rådet, som treffer avgjørelse med kvalifisert flertall etter at Europaparlamentet har gitt sitt samtykke.

3. Traktatene skal opphøre å gjelde for vedkommende stat fra det tidspunkt avtalen om utmelding trer i kraft, eller dersom en slik avtale ikke foreligger, to år etter underretningen omhandlet i nr. 2, med mindre Det europeiske råd etter avtale med vedkommende medlemsstat ved enstemmighet beslutter å forlenge fristen.

4. Ved anvendelsen av nr. 2 og 3 skal det medlem av Det europeiske råd og Rådet som representerer den fratredende medlemsstat, ikke delta i de drøftinger eller beslutninger i Det europeiske råd eller Rådet som berører denne medlemsstaten.

Kvalifisert flertall skal bestemmes i samsvar med artikkel 238 nr. 3 bokstav b) i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

5. Dersom en stat som har meldt seg ut av Unionen, på nytt anmoder om å bli medlem, skal anmodningen behandles etter framgangsmåten i artikkel 49.

Artikkel 51

Protokollene og vedleggene til traktatene skal utgjøre en integrerende del av dem.

Artikkel 52

1. Traktatene skal gjelde for Kongeriket Belgia, Republikken Bulgaria, Den tsjekkiske republikk, Kongeriket Danmark, Forbundsrepublikken Tyskland, Republikken Estland, Irland, Republikken Hellas, Kongeriket Spania, Den franske republikk, Den italienske republikk, Republikken Kypros, Republikken Latvia, Republikken Litauen, Storhertugdømmet Luxembourg, Republikken Ungarn, Republikken Malta, Kongeriket Nederland, Republikken Østerrike, Republikken Polen, Republikken Portugal, Romania, Republikken Slovenia, Den slovakiske republikk, Republikken Finland, Kongeriket Sverige og Det forente kongerike Storbritannia og Nord-Irland.

2. Traktatenes geografiske virkeområde er fastsatt i artikkel 355 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte.

Artikkel 53

(tidl. artikkel 51 TEU)

Denne traktat gjelder for ubegrenset tid.

Artikkel 54

(tidl. artikkel 52 TEU)

1. Denne traktat skal ratifiseres av De høye traktatparter i samsvar med deres forfatningsregler. Ratifikasjonsdokumentene skal deponeres hos Den italienske republikks regjering.

2. Denne traktat trer i kraft 1. januar 1993, forutsatt at alle ratifikasjonsdokumenter er deponert, eller dersom dette ikke er tilfelle, den første dag i den måned som følger etter deponeringen av ratifikasjonsdokumentet fra den signatarstats side som sist foretar denne handling.

Artikkel 55

(tidl. artikkel 53 TEU)

1. Denne traktat, som er utarbeidet i ett eksemplar på bulgarsk, dansk, engelsk, estisk, finsk, fransk, gresk, irsk, italiensk, latvisk, litauisk, maltesisk, nederlandsk, polsk, portugisisk, rumensk, slovakisk, slovensk, spansk, svensk, tsjekkisk, tysk og ungarsk, med samme gyldighet for hver av tekstene, skal deponeres i arkivene til Den italienske republikks regjering, som skal sende en bekreftet gjenpart til hver av de øvrige regjeringer som har undertegnet den.

2. Denne traktat kan også oversettes til ethvert annet språk valgt av medlemsstatene blant de språk som i henhold til deres rettsregler har offisiell status på hele eller en del av deres territorium. En bekreftet kopi av slike oversettelser skal oversendes av de berørte medlemsstater og deponeres i Rådets arkiver.

TIL BEKREFTELSE PÅ DETTE har nedenstående befullmektigede undertegnet denne traktat.

Utferdiget i Maastricht, 7. februar 1992.

(Listen over signatarer gjengis ikke her.)